

czas na pieniądź

Zarządzanie Finansami

Biznes, Bankowość i Finanse na Rynkach Wschodzących

emerging market economy

Dariusz Zarzecki
redaktor naukowy

tom I

Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania
Uniwersytetu Szczecińskiego

UNIWERSYTET SZCZECIŃSKI
WYDZIAŁ NAUK EKONOMICZNYCH I ZARZĄDZANIA

UNIWERSYTET PÓLNOCNEJ MALEZJI
WYDZIAŁ FINANSÓW I BANKOWOŚCI

ZARZĄDZANIE FINANSAMI

Biznes, bankowość i finanse
na rynkach wschodzących

Tom I

Redaktor naukowy
Dariusz Zarzecki

Szczecin 2005

Referaty opublikowano zgodnie z oryginałami dostarczonymi przez Autorów.
Wydawca nie ponosi odpowiedzialności za treść, formę i styl artykułów.

For this edition © copyright by Fundacja na rzecz Uniwersytetu Szczecińskiego
All rights reserved – wszelkie prawa zastrzeżone, 2005

Recenzenci

prof. Leszek Dziawgo
prof. Stanisław Flejterski
prof. Jerzy Gajdka
prof. Wiktor Krawczyk
prof. Henryk Sobolewski
prof. Nur Adiana Hiau Abdullah
prof. Nor Hayati Ahmad
prof. Yusnidah Ibrahim

Projekt okładki

Rafał Kazimierski

Drukarnia Wydawnicza im. W.L. Anczyca SA
ul. Wrocławska 53, 30-011 Kraków

ISBN: 83-89142-37-6

SPIS TREŚCI

Słowo wstępne	7
---------------------	---

BANKOWOŚĆ I FINANSE MIĘDZYNARODOWE *INTERNATIONAL FINANCE AND BANKING*

Nor Hayati Ahmad, Abmalek F. Abubakar, Logasvathi Murugiah – International Banking: Strategic Analysis of an International Offshore Financial Center	11
Hafizi Muhamad Ali, Rohaya Shaari, Nor Hayati Ahmad – Information Seeking Behavior: An Exploratory Study on Malaysian Bankers	19
Sebastian Bakalarczyk – Banking and Financial Innovations	27
Stanisław Flejterski – Safety Policy on Financial Markets of Old and New Countries of the European Union	35
Elżbieta Jantóń-Drozdowska – Integracja na rynku finansowym Unii Europejskiej	43
Anna Maria Jurkowska – Kryzysy bankowe a potrzeba nowej międzynarodowej architektury sieci bezpieczeństwa finansowego	55
Witold Luciński – Wyniki finansowe systemu polskich banków komercyjnych. Stan obecny i perspektywy	65
Mohd Sobri Minai, Nur Haryani Zakaria – Intelligent Agents in Enhancing the Confidence Level of E-commerce Consumers	79
Angappan Regupathi, Bimal K. Proadhan – Malaysian Corporate Foreign Exchange Risk Management during Currency Crisis	87
Kinga Stępień – Refleksje nad sprawnością sektora bankowego w świetle procesów globalizacji	95
Joanna Wiśniewska – Zmiany technologiczne w polskim systemie bankowym	103

RYNKI WSCHODZĄCE – SZANSE I ZAGROŻENIA *EMERGING MARKETS – OPPORTUNITIES AND THREATS*

Hanna Kociemska-Pociecha – Bancassurance as a Modern Banking Service for Local Governments	115
Dorota Korenik – New Tools of Individual Savings in Poland	123
Grażyna Kozuń-Cieślak – Emerging Market Economies as FDI Host Countries	133

Tomasz Motowidlak – Kierunki liberalizacji europejskiego rynku energii elektrycznej	145
Agnieszka Ostalecka – Banking Crises in Emerging Market Economies in the 1990s. Experience of Argentina and Paraguay	155
Łukasz Prysiński – Sytuacja finansowa małych przedsiębiorstw polskiego przemysłu pończoszniczego po zniesieniu barier w handlu z Chinami	165
Irena Pyka – Rynek korporacyjnych papierów wartościowych w Polsce na tle celów FSAP	175
Adam Szymaniak – Offshoring Investments in Growing Economies. The Polish Example	185

FINANSE I GOSPODARKA PUBLICZNA

PUBLIC FINANCE AND ECONOMICS

Ignacy H. Chrzanowski – Government Spending (Some lessons from the North American experience)	197
Hawati Janor, Noreha Halid, Aishah Abdul Rahman – Does Stock Market Predict Economic Growth: Evidence from Malaysia	203
Aldona Kamela-Sowińska – Polskiej transformacji ciąg dalszy	211
Lenka Láchová – The Real Estate Tax Prospects	219
Edyta Małecka – Formy opodatkowania dochodu z pozarolniczej działalności gospodarczej osoby fizycznej a obciążenie podatkowe	227
Ewa Markowska-Bzducha – Finanse lokalne w krajach Unii Europejskiej – wybrane wskaźniki	237
Henryk Sobolewski – Poziom dochodów budżetowych z prywatyzacji a jej tempo i formy przekształceń	247
Krzysztof Szczepaniak – Wpływ inwestycji samorządów lokalnych na rozwój gospodarczy regionów	257

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

SOURCES OF FINANCING

Jacek Czarecki – Wybrane aspekty prawnych zabezpieczeń umowy faktoringu	269
Anna Derleta – Modele finansowania samorządów terytorialnych	277
Joanna Duda – Forma prawna spółki a źródła finansowania sektora MSP w świetle przeprowadzonych badań ankietowych	285

Jerzy Gwizdała, Adam Barembuch – Finansowanie budowy statków w polskich stocznjach produkcyjnych – źródła i modele	295
Agnieszka Herdan, Magdalena M. Stuss – Możliwości finansowania dostosowań jakościowych małych i średnich przedsiębiorstw przetwórstwa mięsnego	307
Jolanta Iwin-Garzyńska – Empirical Verification of DeAngelo and Masulis Theory in Conditions of Polish Economy in Transformation	317
Alicja Mikołajewicz-Woźniak – Dostęp do eurorynku a możliwości finansowania wybranych sektorów gospodarki	327
Elżbieta Ostrowska – Banki jako kapitałobiorcy w systemie finansowym	335
Katarzyna Sieradzka – Leasing jako zewnętrzne źródło finansowania działalności przedsiębiorstw	341
Sabina Sikorska – Fundusz Poręczeń Kredytowych jako forma zabezpieczenia finansowania przedsiębiorstw	351
Janusz Śnihur – Wsparcie finansowe i pomoc dla MSP w aspekcie globalizacji i unifikacji rynku	357
Anna Wolak-Tuzimek – Kredyt bankowy jako źródło finansowania przedsiębiorstw	365

MIERZENIE I OCENA WYNIKÓW PRZEDSIĘBIORSTW

MEASUREMENT AND EVALUATION OF PERFORMANCE

Mohd Zaini Abd Karim, Chanta Jhantasana – Cost Efficiency, Profitability, and Firm Size of Thai's Life Insurance Industry: A Stochastic Frontier Approach	379
Piotr Ciesielski, Mariusz Domeracki, Marek Gruszczyński – New Bankruptcy Prediction Models for Polish Companies	387
Sylwester Gregorczyk, Anna Karmańska, Piotr Wachowiak – Koncepcje analizy informacji wykorzystywanych w planowaniu i monitorowaniu wyników przedsiębiorstwa	399
Yusnidah Ibrahim, Rozihanim Sheikh Zain – The Comparison of Performance Between Government Sponsored Unit Trust Funds and Private Unit Trust Funds	409
Puspakaran Kesayan, Nuttawat Visaltanachoti, Tammy Tao Lin – Performance Evaluation of New Zealand Unit Trust: A Stochastic Discount Factor Approach	415
Che Ani Mad – The Impact of Money Balances on Malaysian Economy: Before and After the Selective Capital Control	423
Fauzias Mat Nor, Norazlan Alias, Mohd Hasimi Yaacob – Corporate Restructuring and Its Wealth Effects: The Case of Time Engineering Berhad	433
Elżbieta Mączyńska – Bankruptcy Prediction Models in Business. Findings of Research Carried out in Companies in Poland	441

Bartłomiej Nita – Metoda oceny realizacji strategii w zarządzaniu wartością przedsiębiorstwa	453
Tomasz Słoński – Pomiar i sposób uwzględniania premii za ryzyko związane z krajem inwestycji (CRP – country risk premium) w rachunku efektywności inwestycji na rynkach wschodzących	467
Tomasz Strąk, Paweł Stępień – Wykorzystanie informacji o przepływach pieniężnych do oceny zagrożenia bankructwem przedsiębiorstwa	475
Mirosław Wasilewski – Determinants of Effectiveness of Fixed Assets Value in Private Farms	489

NARZĘDZIA ZARZĄDZANIA FINANSAMI

FINANCIAL MANAGEMENT TOOLS

Nur Adiana Hiau Abdullah, Sabariah Nordin – Capital Budgeting Practices of Listed Companies in Malaysia	501
Haim Hilman Abdullah, Zainal Abidin Mohamed, Abdullah Abdul Ghani, Abu Bakar Hamed – Mission Statement as Strategic Planning Tool: A Study on Financial Performance of Companies with and without Mission Statement	507
Nor Hayati Ahmad, Mohamed Ariff – Market Responses to SRR Changes: Evidence from an Emerging Market	515
Agnieszka Natasza Duraj – Rezerwy na zobowiązania jako narzędzie zarządzania wypłacalnością przedsiębiorstwa	525
Mariusz Kicia – Wykorzystanie narzędzi analizy technicznej przez inwestorów na polskim rynku kapitałowym	541
Wiesław Pluta – Jednoczesność czy przemienność finansowania przedsięwzięć inwestycyjnych	547
Wanda Skoczylas, Andrzej Niemiec – Metodyczne problemy badań przestrzennych w analizach finansowych	559
Andrzej Zbroja – Strategia zarządzania kapitałem obrotowym w warunkach sezonowości produkcji	569

AGNIESZKA HERDAN
MAGDALENA M. STUSS

MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA DOSTOSOWAŃ JAKOŚCIOWYCH MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW PRZETWÓRSTWA MIĘSNEGO

Wprowadzenie

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej sprawia, że działające na polskim rynku podmioty gospodarcze zmuszone są dostosować się do zasad rynku wspólnotowego.

Narodowy Program Przygotowania Polski do Członkostwa w UE (NPPC) jako jeden z priorytetów wymienia dostosowanie sektora przetwórstwa rolno-spożywczego, zwłaszcza branż przetwórstwa mleka, mięsa, ryb, owoców i warzyw do wymogów weterynaryjnych, sanitarnych i bezpieczeństwa produkcji żywności obowiązujących w UE.

Sektor przetwórstwa rolno-spożywczego ma bardzo istotne znaczenie dla polskiej gospodarki. Wynika to z wielkości produkcji, udziału w rynku pracy, jak również wpływu na sytuację producentów rolnych.

Zakłady przetwórstwa mięsnego są jedną z tych branż, która w ostatnich latach podlegała i wciąż podlega procesowi dostosowywania do wymogów prawa Unii Europejskiej. Jednak liczba podmiotów, które są w stanie sprostać wysokim wymaganiom odpowiadającym wymogom UE w zakresie higieny, bezpieczeństwa i jakości żywności, jak również ochrony środowiska jest niewielka.

Dostosowanie zakładów przetwórstwa mięsnego do wymogów UE wynikających z harmonizowania prawa polskiego wymaga specjalistycznej wiedzy, doświadczenia, ale przede wszystkim znacznych nakładów finansowych.

1. Wymagania Unii Europejskiej dla sektora przetwórstwa mięsnego

HACCP to system kontroli żywności polegający na nadzorowaniu wszystkich procesów, jakim poddawany jest surowiec, identyfikowaniu ryzyka, a następnie zapobieganiu problemom związanych z jakością zdrowotną, poprzez stosowanie metod monitorowania punktów uznanych za krytyczne (tj. istotnych dla zdrowia konsumenta).

Każdy zakład działający w państwie, w którym obowiązkowe jest wprowadzanie systemu HACCP, przed jego wprowadzeniem zobowiązany jest wdrożyć określone zasady, niekiedy zwane programami warunków wstępnych¹:

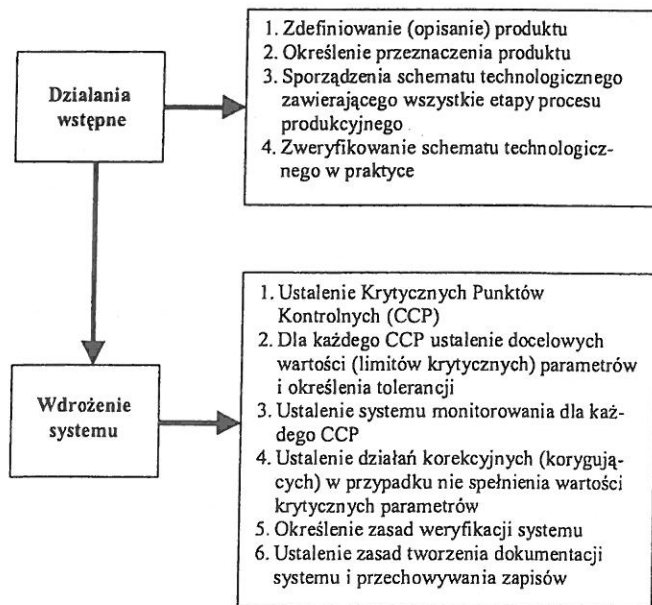
¹ Małe i średnie firmy w Unii Europejskiej. Bank PEKAO SA, Warszawa 2004.

- Dobra Praktyka Produkcyjna (GMP – *Good Manufacturing Practice*),
- Dobra Praktyka Higieniczna (GHP – *Good Hygiene Practice*).

Celem tych zasad jest stworzenie takich warunków, by żywność wytwarzana i dostarczana konsumentowi była bezpieczna pod względem higienicznym. Dotyczą one m.in. pomieszczeń, maszyn i urządzeń, usuwania odpadów, mycia, zaopatrzenia w wody, pozyskiwania surowców, higieny osobistej i szkolenia personelu. Następnym wypełnieniem warunków wstępnych jest wprowadzenie systemu HACCP. Tworzony jest on indywidualnie dla każdego zakładu (linii produkcyjnej), biorąc po uwagę specyfikę działalności poszczególnych podmiotów gospodarczych

System HACCP jest narzędziem, które ma zapewnić bezpieczeństwo żywności oraz pozwala przedsiębiorcom sektora spożywczego zapobiec problemom sanitarnym związanym z produkcją i konsumpcją żywności. Opiera się on na identyfikacji zagrożeń, wskazaniu punktów krytycznych, a następnie poprzez monitoring gwarantujący, że proces będzie utrzymywany przy każdym Krytycznym Punkcie Kontroli w ramach ustalonych granic (zob. rys. 1).

Artykuł 3 Dyrektywy 93/43/EU mówi, że podmioty gospodarcze prowadzące działalność w zakresie żywności powinny zidentyfikować wszelkie etapy swojej działalności, które są krytyczne dla uzyskania bezpieczeństwa żywności i zapewnić opracowanie i wdrożenie właściwych procedur bezpieczeństwa oraz ich weryfikowanie w oparciu o system analizy zagrożeń i kontroli HACCP². Zasady te są integralną częścią unijnych przepisów higieniczno-weterynaryjnych i są obowiązkowe dla wszystkich podmiotów prowadzących produkcję i obrót żywnością w Unii Europejskiej.

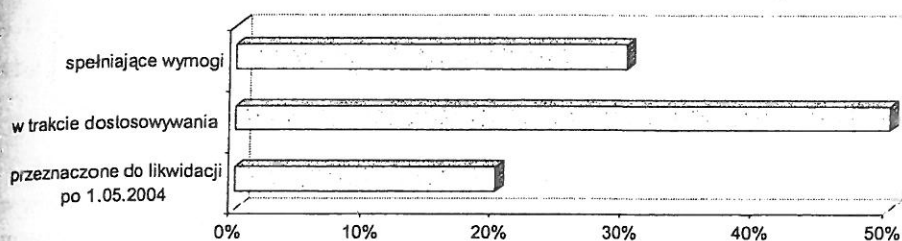
Rys. 1. Etapy wdrażania HACCP

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.ppr.pl/>.

² <http://www.ppr.pl/> z dnia 10.01.2005.

Podmioty działające w sektorze przetwórstwa mięsnego w Polsce, chcące prowadzić działalność na rynku Unii Europejskiej, muszą dostosować się do wymagań Jednolitego Rynku. Dlatego dłuższego czasu wśród podmiotów prowadzących działalność w tym sektorze przewija się problematyka wdrożenia i stosowania procedur HACCP. Wiele zakładów wdrożyło już te procedury, lecz coraz większą ilość jest w trakcie przeprowadzania procesów dostosowawczych, lecz w dalszym ciągu wiele podmiotów waha się. Wynika to przede wszystkim ze znacznych kosztów, jakie towarzyszą wdrażaniu systemu HACCP związanych z niezbędnymi nakładami na modernizację zakładu oraz kosztami związanymi z administrowaniem systemem.

W chwili obecnej w Polsce wszystkie wymogi systemu są spełniane tylko przez około 1/3 zakładów przetwórstwa mięsnego. Natomiast około połowa zakładów jest w trakcie przeprowadzania zmian dostosowawczych (zob. rys. 2).

Rys. 2. Charakterystyka sektora przetwórstwa mięsnego ze względu na stopień spełnienia wymogów dostosowawczych Unii Europejskiej

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.fundusze-strukturalne.gov.pl.

Wdrożenie systemu HACCP oraz sprawne jego funkcjonowanie wymaga od przedsiębiorstw skorzystania z pomocy wyspecjalizowanych instytucji doradczych lub szkoleniowych. Gdyż większość podmiotów nie posiada zarówno wystarczającej wiedzy jak i doświadczenia w tym zakresie. To sprawia, że zdecydowanie rosną koszty związane z wdrożeniem systemu.

2. Źródła finansowania wdrażania systemu HACCP

Firmy działające w sektorze przetwórstwa mięsnego to w większości przypadków podmioty małe i średnie, których dostęp do kapitału jest znacznie ograniczony. Najczęściej budują swoją strukturę finansową w oparciu o własne środki, z pominięciem kapitałów obcych.

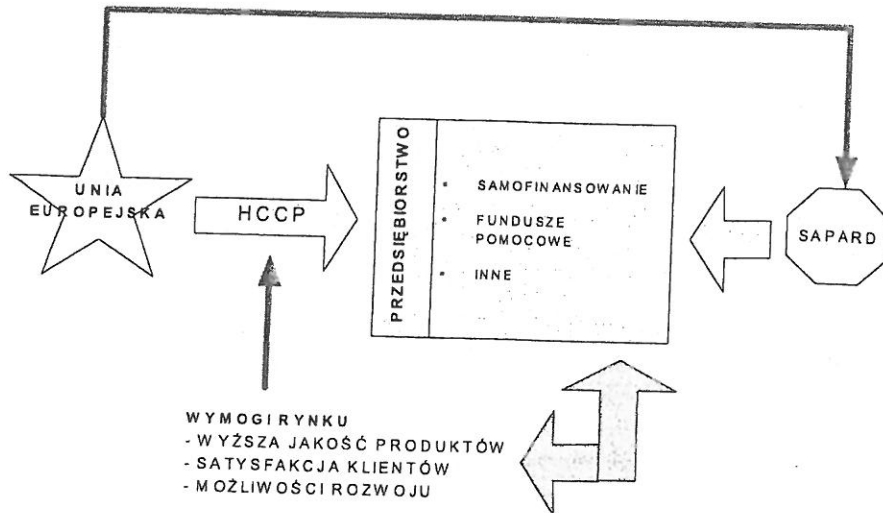
Pomimo, iż gama produktów oferowanych przez banki jest stosunkowo duża, zaledwie kilka z nich znajduje odbiorców w grupie firm małych i średnich. Wiąże się to przede wszystkim ze znaczącym sformalizowaniem oraz zbiurokratyzowaniem procedur. Nie bez znaczenia pozostają także wysokość i rodzaj żądanych zabezpieczeń.

Dlatego zaledwie 16% małych i średnich podmiotów regularnie kredytuje swoją działalność³. Są to przede wszystkim firmy zaliczane do grupy średnich. Natomiast przedsiębiorstwa małe i mikro stanowią marginalny krąg odbiorców. Ponad 90% małych firm bazuje na środkach własnych,

³ Bariery w finansowaniu działalności gospodarczej, <http://www.biznespartner.pl/jsp/poradnik/dokument.jsp?i=64038&chapter=2>.

korzystając przede wszystkim z pożyczek rodzinnych (35%) i okazjnie kredytów złotych (powyżej 25%). Tylko około 10% korzysta z leasingu, około 4% z faktoringu a jedynie 7% korzysta z innych źródeł takich, jak np. pożyczki z funduszy pomocowych⁴.

Jedną z możliwości pozyskania przez podmioty przetwórstwa mięsnego środków na dostosowanie jednostki do wymagań Unii Europejskiej jest pozyskanie środków z funduszy unijnych (zob. rys. 3).

Rys. 3. Finansowanie procesów dostosowawczych w sektorze przetwórstwa mięsnego

Źródło: opracowanie własne.

Na lata 2004–2006 Unia Europejska przeznaczyła na programy pomocowe dla nowych członków 39,2 mld € z tego na⁵:

- rolnictwo 9,8 mld €,
- działania strukturalne 21,7 mld €,
- politykę wewnętrzną 4,3 mld €,
- kompensaty 3,4 mld €.

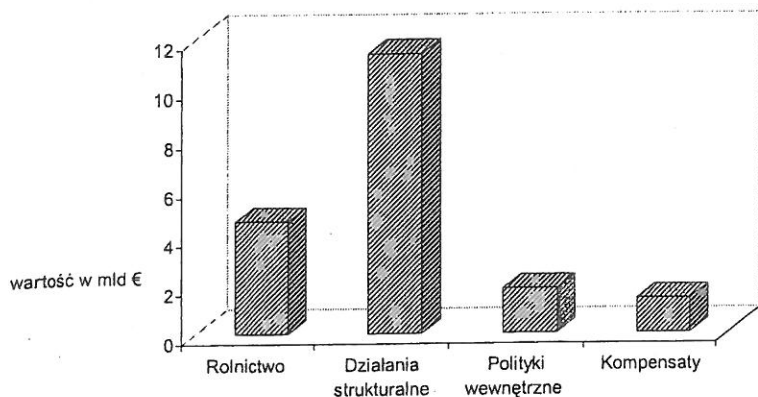
Prawie połowa ze środków przypadających na nowe państwa członkowskie została przydzielona Polsce (19,2 mld €) z czego prawie 25% przypada na działalność związaną z rolnictwem⁶ (zob. rys. 4).

Prowadzony przez przedsiębiorstwa przetwórstwa produktów pochodzenia zwierzęcego proces modernizacji i dostosowania do wymogów unijnych jest wspierany w ramach programu SAPARD. Podmioty mogą ubiegać się o dotacje oraz korzystać z preferencyjnych linii kredytowych Programu wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego w Polsce (BR14).

⁴ *Ibidem.*

⁵ *Financial framework for enlargement 2004–2006 – Indicative allocation of commitment and payment appropriations.* Copenhagen Package, DG Budget, CEC, 19.12.02.

⁶ *Ibidem.*

Rys. 4. Środki UE dla Polski w latach 2004–2006 (w mld €)

Źródło: *Financial framework for enlargement 2004–2006 – Indicative allocation of commitment and payment appropriations*. Copenhagen Package, DG Budget, CEC, 19.12.02.

Aby otrzymać dotację w ramach programu SAPARD inwestycję należy sfinansować ze środków własnych. A następnie po zrealizowaniu przedsięwzięcia i dokonaniu jego formalnego odbioru inwestor może uzyskać dotację ze środków funduszu, stanowiącą refundację poniesionych kosztów kwalifikowanych, a więc takich, które zostały wskazane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Program wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego w Polsce ma na celu m.in. dostosowanie ubojni i przetwórci mięsa do wymagań sanitarno-weterynaryjnych i techniczno-budowlanych obowiązujących przy prowadzeniu tego typu produkcji. Kredyty w ramach programu są przeznaczane m.in. na przedsięwzięcia inwestycyjne w zakresie budowy lub rozbudowy obiektów związanych z produkcją w zakładach uboju, rozbioru i przetwórstwa mięsa zgodnie z wymogami sanitarno-weterynaryjnymi i technicznymi⁷.

Przedmiotem finansowania mogą być między innymi:

- wdrożenie systemu bezpieczeństwa produkcji żywności,
- modernizacja lub wymiana linii produkcyjnych i wprowadzenie technologii zwiększających wartość dodaną zgodnych z wymogami *acquis communautaire* w zakresie higieny, jakości i znakowania produktów,
- inwestycje prowadzące do obniżenia szkodliwości emitowanych ścieków, gazów, pyłów oraz związane z zagospodarowaniem odpadów,
- inwestycje prowadzące do zmniejszenia zużycia energii i wody w procesie produkcyjnym,
- inwestycje w zagospodarowaniu odpadów i produktów ubocznych,
- wdrożenie systemu bezpieczeństwa produkcji żywności (HACCP),
- zakup sprzętu do przeprowadzania klasyfikacji tusz zwierzęcych wg standardów EUROP.

Warunki kredytowania przedstawia tabela 1.

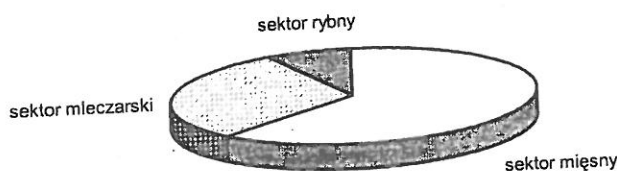
W ostatnim okresie około 60% podmiotów ubiegających się o finansowanie z funduszu SAPARD stanowiły podmioty sektora mięsnego (zob. rys. 5).

⁷ www.fundusze-strukturalne.gov.pl.

Warunki kredytowe dla kredytów pomostowych

Kwota kredytu	do 85% kosztów inwestycji
Oprocentowanie min	stopa redyskonta weksli NBP
Okres	kredytowania do 5 lat
Karencja w spłacie kapitału	6 miesięcy od zakończenia inwestycji
Spłata odsetek	miesięcznie
Prowizja za rozpatrzenie wniosku	0,10% min.100 zł
Prowizja za wystawienie promesy	0,15% min.100 zł
Prowizja przygotowawcza	0,25% min.100 zł
Termin rozpatrzenia wniosku	14 dni od dnia dostarczenia kompletnej dokumentacji
Pomoc przyznana jednemu podmiotowi	od 125 000 zł do 6 000 000 zł w okresie trwania programu SAPARD; dodatkowo może zostać przyznana dotacja w wysokości 1 100 000 zł na inwestycje dokonywane na rzecz grup producentów rolnych
Pomoc dla grup producentów rolnych i ich związków	nie może przekroczyć 1 100 000 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.bos.pl.

Rys. 5. Ilość składanych wniosków o finansowanie z funduszu SAPARD wg sektorów

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.fundusze-strukturalne.gov.pl.

Podmioty mogą również skorzystać z jednego z Sektorowych Programów Operacyjnych. Jest to jeden z kluczowych dokumentów przygotowanych przez Polskę, przewidzianych w Narodowym Planie Rozwoju 2004–2006 i określających ramy wsparcia dla Polski z funduszy strukturalnych po przystąpieniu do Unii Europejskiej.

Sektorowy Program Operacyjny pt. Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich określa strategię oraz kierunki działań w zakresie rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich. Wdrażany on będzie w latach 2004–2006, a realizacja płatności odbywać się będzie do końca 2008 roku. Źródłem finansowania będą środki publiczne: budżetu państwa, budżetów samorządów regionalnych i lokalnych oraz Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji w Rolnictwie – Sekcja Orientacji (EAGGF), jak również środki inwestorów prywatnych⁸.

⁸ Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przygotowało niniejszy program operacyjny zgodnie z Rozporządzeniem Rady (WE) 1260/1999, 1257/1999 oraz Rozporządzeniem Komisji (WE) 445/2002.

Program ten ma dwa cele:

- poprawa konkurencyjności gospodarki rolno-żywnościowej,
- zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.

Jest on w szczególności skierowany do sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MSP).

Projekty ubiegające się o finansowanie powinny dotyczyć:

- doradztwa w projektowaniu, wdrażaniu i doskonaleniu systemów zarządzania jakością, zarządzania środowiskiem oraz bezpieczeństwem i higieną pracy, zasad uzyskiwania certyfikatów zgodności dla wyrobów, usług, surowców, maszyn i urządzeń, aparatury kontrolno pomiarowej i kwalifikacji personelu,
- doradztwa we wdrażaniu strategii rozwoju przedsiębiorstw w oparciu o nowe technologie,
- doradztwa w zakresie eksportu, tworzenia sieci kooperacyjnych oraz połączeń przedsiębiorstw,
- nowych inwestycji, prowadzących do zasadniczych zmian produkcji, produktu i procesu produkcyjnego.

Wysokość wsparcia finansowego może dotyczyć refundacji całości lub określonej części wydatków kwalifikowanych poniesionych podczas realizacji projektu (zob. tab. 2).

Tabela 2

Wysokość dotacji dla firm sektora MŚP

	Kwota wsparcia
Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez doradztwo	– maksymalna do 50% wartości kwalifikowalnych kosztów projektu – nowopowstałe firmy oparte o zaawansowane technologie do 100% kosztów kwalifikowalnych projektu w oparciu o zasadę de minimis ¹ – min 2500 zł max 250 tys. zł
Wsparcie dla przedsiębiorstw dokonujących nowych inwestycji	– do 45% kosztów kwalifikowalnych projektu na terenie powiatu miasta Warszawa oraz powiatu miasta Poznań – do 55% na terenie powiatów miast: Kraków, Wrocław, Gdańsk, Gdynia i Sopot – do 65% na pozostałym obszarze Polski
Wsparcie w zakresie internacjonalizacji przedsiębiorstw	– 50% kosztów kwalifikowalnych projektu w oparciu o zasadę de minimis – maksymalne wsparcie 20 tys. zł w przypadku targów i wystaw oraz 7,5 tys. zł w przypadku misji gospodarczych
Wzrost konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez inwestycje	– do 30% kosztów kwalifikowalnych projektu na terenie powiatu miasta Warszawa oraz powiatu miasta Poznań – do 40% na terenie powiatów miast: Kraków, Wrocław, Gdańsk, Gdynia i Sopot – do 50% na pozostałym obszarze Polski, przy czym wsparcie nie może być niższe niż 10 tys. zł oraz wyższe niż 1 250 tys. zł
Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska	– do 45% kosztów kwalifikowalnych projektu na terenie powiatu miasta Warszawa oraz powiatu miasta Poznań, – do 55% na terenie powiatów miast: Kraków, Wrocław, Gdańsk, Gdynia i Sopot – do 65% na pozostałym obszarze Polski

¹ ZASADA DE MINIMIS mówi, że jeśli w ramach programów pomocy zsumowana pomoc publiczna za ostatnie 3 lata razem z wnioskowaną pomocą nie przekroczy 100 tys. euro, nie musi być notyfikowana i podlegać kontroli Komisji Europejskiej. Zasada ta jest niezależna od wielkości przedsiębiorstwa, choć w założeniu zasadniczo odnosi się do małych i średnich przedsiębiorstw.

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.fundusze-strukturalne.gov.pl.

Podsumowanie

Zasady Jednolitego Rynku, na jakim przyszło działać podmiotom sektora przetwórstwa mięsnego, w związku z członkostwem Polski w Unii Europejskiej sprawiają, że muszą one dostosować się do wymogów tego rynku. To zaś wiąże się z wprowadzeniem systemu kontroli żywności HACCP.

Wprowadzenie systemu HACCP jest procesem wymagającym specjalistycznej wiedzy oraz zmian jakościowych i organizacyjnych, a co za tym idzie znacznych nakładów finansowych.

Podmioty działające w sektorze przetwórstwa mięsnego to w większości przypadków firmy małe i średnie mające ograniczone zasoby finansowe i utrudniony dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania.

Pomoc w finansowaniu zmian dostosowawczych stanowić mogą:

- dotacje z programu SAPARD,
- linie kredytowe Programu wspierania restrukturyzacji i modernizacji przemysłu mięsnego,
- Sektorowy Program Operacyjny pt. Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich.

Literatura

1. *Bariery w finansowaniu działalności gospodarczej*
<http://www.biznespartner.pl/jsp/po poradnik/dokument.jsp?id=64038&chapter=2>.
2. *Financial framework for enlargement 2004–2006 – Indicative allocation of commitment and payment appropriations*. Copenhagen Package, DG Budget, CEC, 19.12.02.
3. *Małe i średnie firmy w Unii Europejskiej*. Bank PEKAO SA, Warszawa 2004.
4. www.bph.pl.
5. www.fundusze strukturalne.gov.pl.
6. www.pekao.pl.
7. www.ppr.pl.
8. www.bos.pl.

dr Agnieszka Herdan
Katedra Rachunkowości Międzynarodowej
Instytut Ekonomii i Zarządzania
Uniwersytet Jagielloński

dr Magdalena M. Stuss
Katedra Organizacji i Zarządzania
Instytut Ekonomii i Zarządzania
Uniwersytet Jagielloński

Streszczenie

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej sprawia, że działające na polskim rynku podmioty gospodarcze zmuszone są dostosować się do zasad rynku wspólnotowego.

Zakłady przetwórstwa mięsnego są zobligowane do wprowadzenia systemu system kontroli żywności HACCP. System ten polega na nadzorowaniu wszystkich procesów, jakim poddawany jest surowiec, identyfikowaniu ryzyka, a następnie zapobieganiu problemom związanym z jakością zdrowotną, poprzez stosowanie metod monitorowania punktów uznanych za krytyczne (tj. istotnych dla zdrowia konsumenta).

Wdrożenie tego systemu jest pracochłonne i kosztowne, a jednocześnie niezbędne. Małe i średnie przedsiębiorstwa, które stanowią największy udział w sektorze przetwórstwa mięsnego często nie są w stanie zgromadzić niezbędnych środków finansowych koniecznych do sfinansowania procesu wdrożeniowego. Niezwykle pomocne mogą okazać się w tym przypadku fundusz SAPARD, Program Wspierania Restrukturyzacji i Modernizacji Przemysłu Mięsnego oraz Sektorowy Program Operacyjny.

THE POSSILITIES OF FINANCING THE QUALITATIVE ADAPTATIONS OF SMALL AND MEDIUM FIRMS OF THE MEAT-PROCESSING SECTOR

Summary

Poland's membership in the European Union obliged companies operating on the Polish market to follow the regulations of the European market.

The meat-processing firms have to introduce the food control system HACCP. This system consists of supervising all processes of food production, the identification of risk, and then prevention of problems connected with health quality of the product, by monitoring of recognized critical points (i.e. essential for the health of the consumer).

Initiating this system is labour-consuming and expensive, and in the same time indispensable. Small and medium firms, which are the biggest participant in the the meat-processing sector often are not in a position to accumulate required financial resources, which are necessary to financing adaptation process. Very helpful in this case are the SAPARD funds, the Programme of Supporting of the Restructuring and the Modernization of the Meat Industry and the Sectoral Operating Programme.

